

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ТОМІЛІН О.О.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

по виконанню курсових робіт з курсу

«Фінансовий менеджмент»

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
освітньо-професійної програми **Фінанси, банківська справа та страхування**
ступеня вищої освіти **«Магістр»**
очної та заочної форм навчання

ПОЛТАВА–2020

Фінансовий менеджмент: Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з курсу «Фінансовий менеджмент» за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування ступеня вищої освіти Магістр очної та заочної форм навчання. Полтава: ПДАА, 2020. 35 с.

Укладач: Томілін Олексій Олександрович – д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавської державної аграрної академії

Розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування 28 серпня 2020 року, протокол № 1.

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з дисципліни «Фінансовий менеджмент» за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування ступеня вищої освіти «Магістр» очної та заочної форм навчання схвалено науково-методичною радою спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» 28 серпня 2020 року, протокол № 1.

ВСТУП

Проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення.

Написання та оформлення курсової роботи має допомогти формуванню творчого мислення студента, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації джерел й літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції.

Курсова робота з дисципліни «Фінансовий менеджмент» є невід’ємною складовою частиною усього учбового процесу і являє собою важливу форму навчальної роботи студентів по вивченню дисципліни.

Виконання курсової роботи з дисципліни «Фінансовий менеджмент» направлене, з одного боку, на більш глибоке вивчення економічних проблем, з іншого боку, на вироблення у студентів елементарних навичок наукового дослідження, економічного мислення.

Курсова робота відображає рівень теоретичних знань студента, отриманих в ході вивчення даної дисципліни, і здатність застосовувати їх в реальному житті. Курсова робота з дисципліни «Фінансовий менеджмент» показує наскільки глибоко студент засвоїв курс, як він уміє самостійно вирішувати ситуаційні питання в рамках обраної теми.

1. Загальні положення

Відповідно з навчальним планом студенти спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітнього ступеня «Магістр» виконують курсову роботу з дисципліни «Фінансовий менеджмент».

Об’єктом дослідження є предметне поле дослідження, частина об’єктивної реальності, що вивчається.

Предмет дослідження – це те, що безпосередньо буде досліджене у курсовій роботі.

Мета передбачає те, що слід зробити в ході дослідження і вона полягає в:

- закріпленні, поглибленні й розширенні теоретичних знань, які студенти отримали при вивченні дисципліни «Фінансовий менеджмент»;
- розвитку практичних навичок та їх використання при вирішенні конкретних ситуацій, що виникають при здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій в умовах ринкових перетворень;
- удосконаленні навичок критичної оцінки організації і стану господарсько-фінансової діяльності господарюючих суб’єктів;
- набутті навичок оцінки і прийняття конкретних управлінських фінансових рішень на підприємствах.

Виконання курсової роботи включає наступні етапи:

- вибір теми і складання плану курсової роботи;
- огляд літературних джерел за темою;
- розробка плану роботи;
- аналіз і обробка фактичного матеріалу;
- написання і оформлення курсової роботи;
- подання роботи на рецензування (в разі необхідності робота повертається на доопрацювання);
- захист курсової роботи.

Перед подаванням роботи на кафедру здобувач вищої освіти повинен власними силами, за допомогою загальнодоступних інтернет-ресурсів (Advego Plagiat, eTXT Антиплагіат, Unicheck, Anti-Plagiarism та інші) перевірити курсову роботу на наявність

співпадінь (запозичень) з іншими відкритими джерелами. Акт такої перевірки в якому можна побачити обсяг тексту що перевірявся, дані про автора (Прізвище та ім'я), а також результат перевірки (відсоток співпадіння чи оригінальності) прикладається до курсової роботи (після титульного листа).

Викладач в обов'язковому порядку здійснює контрольну перевірку поданих на захист курсових робіт. За результатами такої перевірки Антиплагіатною інтернет-системою Strikeplagiarism.com Системний Оператор отримує Звіт подібності, що містить інформацію, яка вказує на ймовірність неправомірних запозичень з інших джерел та інші характеристики, а саме: Коефіцієнт Подібності 1, Коефіцієнт Подібності 2 чи Сигнал «Тривога!».

Результатом перевірки є висновок з наведеним відсотком (по сукупності Коефіцієнтів Подібності 1 та 2 запозичень), який слід розуміти наступним чином:

висока оригінальність <i>робота допускається до захисту</i>	Понад 60 % авторського тексту	0 – 40 % відсоток запозичень
задовільна оригінальність <i>робота допускається до захисту</i>	50 - 59 % авторського тексту	41 – 50 % відсоток запозичень
низька оригінальність <i>робота потребує доопрацювання та повторної перевірки</i>	40 – 49 авторського тексту	51 – 60% відсоток запозичень
неприйнятна оригінальність <i>робота повинна бути відхилення і до захисту не приймається</i>	39 % і нижче авторського тексту	61 % і вище запозичень

Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має високу та задовільну оригінальність тексту допускається до її захисту.

Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має низьку оригінальність тексту допускається до захисту за умови доопрацювання курсової роботи та подальшої (нової) її перевірки на наявність запозичень.

Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має неприйнятну оригінальність тексту не допускається до її захисту.

У випадку виявлення сфальсифікованих даних у акті перевірки поданих особисто здобувачем вищої освіти до нього вживаються заходи відповідно до основних положень Кодексу академічної доброчесності ПДАА.

2. Вибір теми і складання плану курсової роботи

Тема курсової роботи обирається кожним студентам самостійно на основі тематики курсових робіт з дисципліни. Студент має право запропонувати тему курсової роботи, яка не включена до тематики, що приведена в даних методичних вказівках. В будь-якому випадку студент повинен узгодити обрану тему курсової роботи із викладачем, що веде лекційний курс з «Фінансового менеджменту». Враховуючи рівень знань студентів, їх схильність до науково-дослідницької роботи, набутий практичний досвід – викладач має право вносити певні корективи відносно формулювання назви теми. Тематика курсових робіт має проблемно-практичну спрямованість, періодично оновлюється і затверджується на засіданні кафедри. Рекомендована тематика курсових робіт з фінансового менеджменту наведена в

Додатку А.

Оскільки курсова робота з курсу «Фінансовий менеджмент» виконується студентом на останньому курсі навчання, то бажано, щоб тема курсової роботи була пов'язана із темою магістерської або дипломної роботи. Відповідно, проведені студентом дослідження в курсовій роботі з «Фінансового менеджменту» органічно ввійшли б складовою частиною до магістерської або дипломної роботи. При цьому в назві теми курсової роботи обов'язково повинен бути використаний термін «управління» або «фінансове управління».

Наприклад, тема магістерської роботи студента – «Капітал підприємства та шляхи підвищення ефективності його використання»; тема курсової роботи з «Фінансового менеджменту» може бути сформульована наступним чином: «Управління вартістю та структурою капіталу підприємства». Або: тема дипломної роботи – «Сучасні форми розрахунків підприємства з постачальниками»; тема курсової роботи – «Управління грошовими потоками підприємства» тощо.

У разі, якщо тема магістерської або дипломної роботи стосується проблем соціального страхування, податкової політики, або ж якщо об'єктом дослідження є орган місцевого самоврядування чи державне підприємство – тема курсової роботи з «Фінансового менеджменту» не може бути безпосередньо пов'язана із темою магістерської або дипломної роботи. В цьому випадку тему курсової роботи студент обирає, узгоджуючи її із викладачем, що веде лекційний курс з дисципліни «Фінансовий менеджмент».

Курсова робота з дисципліни «Фінансовий менеджмент» виконується у відповідності зі складеним планом. План складається студентом після того, як обрана тема і вивчені літературні джерела по ній. При цьому рекомендується використовувати орієнтовні плани, що наведені в даній методичній розробці. Якщо в ході виконання курсової роботи виникне необхідність внесення в план доповнень чи уточнень, вони узгоджуються з науковим керівником.

Оформлену відповідним чином заяву про затвердження обраної теми курсової роботи та план (*Додаток В*) розмішують на першій сторінці курсової роботи.

У разі виникнення проблем із підготовкою плану, слід порадитися із керівником роботи чи викладачем – лектором у часи їх консультаційних годин.

3. Підбір і вивчення літературних джерел по темі курсової роботи

Курсова робота виконується на підставі глибокого вивчення довідкової та спеціальної літератури. Крім визначених джерел, студент опрацьовує звіти про фінансово-господарську діяльність підприємства та статистичну інформацію.

При вивченні основної і додаткової літератури необхідно враховувати період її видання: бажано використовувати літературу останніх років. Слід враховувати, що підготовка до друку підручників, навчальних посібників та монографій з тих чи інших проблем займає певний період часу, що веде до своєрідного «старіння» інформації; наукові публікації у періодичних фінансово-економічних виданнях, у збірниках наукових праць, у збірниках матеріалів наукових конференцій, тощо є більш «мобільними». Написання курсової роботи не повинно спиратись виключно на матеріал підручників і посібників; лівова частка інформації повинна бути взята студентом із періодичних видань. Фінансово-економічна періодика повинна бути за останні 3-4 роки. Працюючи з літературою, важливо цілеспрямовано обирати необхідну інформацію по темі дослідження, систематизувати її у відповідності з розділами плану, посилаючись на використане джерело інформації. При цьому положення, думки, факти, які наводяться в роботі, можна переказувати своїми словами або приводити у вигляді цитати з обов'язковим посиланням на першоджерело. Всі опрацьовані літературні джерела повинні бути включені до списку використаної літератури. Рекомендована література наведена в *Додатку Д*.

Слід зауважити, що курсова робота, яка є результатом прямого списування

матеріалу із різних джерел (або навіть з одного джерела, найчастіше – Інтернет-ресурсу), без критичного переосмислення, без висловлювання власної думки та без аргументованого захисту власної позиції – оцінюється незадовільно і повертається студенту на доопрацювання.

4. Збір і обробка практичного матеріалу

Теоретичні положення, що розглядаються в курсовій роботі, повинні бути підтверджені і поглиблені практичними матеріалами діяльності підприємства.

Всі теми курсових робіт мають прикладний характер і повинні бути виконані на практичних матеріалах конкретних господарюючих суб'єктів. Студент повинен продумати форми аналітичних таблиць, рисунків, схем та можливі джерела отримання необхідної інформації. Це можуть бути форми фінансової, бухгалтерської й статистичної звітності, результати спеціальних обстежень, проведених студентом самостійно.

Зібраний студентом матеріал необхідно належним чином опрацювати, з метою його використання в курсовій роботі. Перш за все, слід забезпечити наочність і достовірність практичних даних, згрупувати їх в таблиці та ув'язати з текстом курсової роботи. При проведенні дослідження рекомендується використовувати економічні показники об'єкта дослідження не менш ніж за останні три роки господарсько-фінансової діяльності.

Цифрові показники повинні бути наведені таким чином, щоб можна було здійснити порівняння. Їх узагальнення здійснюється не лише шляхом складання аналітичних таблиць, а й за допомогою графіків, різноманітних діаграм, рисунків, схем тощо. Як позитивний момент при виконанні курсової роботи є обробка вихідних даних на основі використання комп'ютерних технологій.

Аналіз фінансової діяльності підприємства базується на аналізі фінансової звітності підприємства, на основі якого здійснюється оцінка фінансових результатів, фінансового стану, ділової активності підприємства, виявляються чинники і причини, що зумовили досягнутий фінансовий стан.

5. Структура та зміст курсової роботи

Курсова робота містить:

- вступ;
- теоретичний розділ (формулювання назви розділу повинно здійснюватися по типу: «Теоретичні основи управління ... [далі – за темою курсової роботи]», наприклад: «Теоретичні основи управління вартістю та структурою капіталу»; розбивку розділу на підрозділи [підпункти, параграфи] робити не потрібно);
- основний розділ (формулювання назви розділу співпадає із темою курсової роботи, наприклад: «Управління капіталом підприємства»; цей розділ повинен містити 3-5 підрозділів або параграфів);
- розділ, де розглядаються шляхи вдосконалення фінансового управління (формулювання назви розділу здійснюється по типу: «Шляхи вдосконалення управління... [далі – за темою курсової роботи]», наприклад: «Шляхи вдосконалення управління вартістю та структурою капіталу»;
- розбивку розділу на підрозділи [підпункти, параграфи] робити не потрібно);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

У *вступі* необхідно: обґрунтувати актуальність обраної для дослідження теми та розкрити її значення; визначити мету та завдання дослідження, показати його новизну; подати характеристику методів дослідження; вказати об'єкт дослідження. Вступ не повинен перевищувати трьох сторінок.

В *теоретичному розділі* повинні бути висвітлені: теоретичні аспекти обраної

для дослідження теми; методичні підходи до розв'язання поставлених завдань. Типовою помилкою студентів при написанні цього розділу є відсутність посилань. Не варто забувати, що не Ви вперше досліджуєте дану проблему; аналіз різних підходів та точок зору, обґрунтування власної позиції – ось головне завдання написання першого розділу.

В **основному розділі** необхідно теоретичний матеріал підкріпити конкретними прикладами та розрахунками, таблицями, схемами, рисунками, діаграмами, виконаними на матеріалах досліджуваного підприємства. Цінність роботи значно підвищується, якщо вона містить результати власних розрахунків студентів на основі фактичних даних. Цей розділ, як вже було зазначено вище, повинен мати 3-5 підрозділів (підпунктів, параграфів).

Виклад кожного розділу доцільно починати з постановки питання, із з'ясування змісту економічних явищ, що аналізуються і реальних процесів. Потім треба перейти до характеристики властивих даним процесам меж і особливостей, показати різноманіття форм вияву і відобразити їх розвиток. Кожне положення роботи не повинно бути просто декларовано. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обґрунтованими доказами.

Після розгляду теоретичних моментів доцільно висвітлити актуальність відповідної проблеми для соціальної економіки, охарактеризувати вдалий світовий досвід щодо варіантів її вирішення. Наприкінці доречно навести особисті пропозиції, зокрема щодо можливостей адаптації світового досвіду до специфічних умов національної економіки.

При написанні роботи обов'язково потрібно враховувати специфіку даної дисципліни. У економічний аналіз залучаються не тільки зовнішні форми економічних закономірностей – конкретні інституціональні форми й інструменти, що обумовлюють перебіг процесів виробництва, обміну, розподілу і споживання благ і послуг, потоки доходів та видатків тощо. Тому при виборі теми роботи потрібно чітко визначити практичну спрямованість дослідження та при підборі літератури особливу увагу приділити конкретному економіко-статистичному матеріалу. Це можуть бути актуальні ретроспективні та статистичні зведення, бюлетені, матеріали маркетингових і соціологічних досліджень, бази даних міжнародних організацій тощо. У тексті роботи обов'язково повинні використовуватися основні елементи економічного аналізу: графічне або математичне моделювання, зведені таблиці і діаграми.

Перший підпункт (за номером 2.1) – це фінансово-господарська характеристика досліджуваного підприємства. Характеристика повинна бути змістовною, але не занадто великою за обсягом – не варто забувати, що Ви працюєте над курсовою роботою з «Фінансового менеджменту», а не з курсу «Фінансовий аналіз». Якщо це сільськогосподарське підприємство – не потрібно детально описувати кількість опадів та середньорічну температуру для даної місцевості, особливості рельєфу та структуру ґрунту. Варто зосередитися на аналізі основних показників фінансово-господарської діяльності, оскільки саме такий аналіз повинен стати підґрунтям прийняття ефективного фінансового рішення. Не потрібно переписувати Статут досліджуваного підприємства – варто коротко охарактеризувати форму власності, організаційну форму та сферу діяльності. Характеризуючи суб'єкт господарювання, необхідно стисло висвітлити його юридичний статус, описати важливі минулі і заплановані події у житті підприємства, проаналізувати основні фінансові показники, виявити стадію життєвого циклу та існуючі проблеми діяльності. До важливих подій у житті підприємства належать: зміна форми власності, організаційно-правової форми, акціонування, реорганізація, об'єднання, зміна місцезнаходження, керівництва, товарної політики тощо.

Фінансові показники діяльності підприємства необхідно привести в табличній формі за три останніх роки з абсолютним і відносним порівнянням кінцевих

результатів із показниками на початок аналізованого періоду. При цьому рекомендується виділяти наступні блоки показників:

- 1). Майновий стан підприємства та фінансові ресурси підприємства.
- 2). Ліквідність, платоспроможність і кредитоспроможність.
- 3). Фінансова стійкість та ділова активність.
- 4). Фінансові результати діяльності та рентабельність підприємства.

Важливо не тільки порівнювати в динаміці показники фінансового стану підприємства, а й правильно їх оцінювати. Зіставляючи розраховані показники фінансового стану з наведеними умовно нормативними значеннями, потрібно зробити висновок про фактичний стан ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості.

Наступні підпункти (2.2–2.5) повинні розкривати тему курсової роботи на основі розрахунків, проведених для досліджуваного підприємства. Наприклад:

2.2. Розрахунок ефекту фінансового важеля та його роль в управлінні капіталом підприємства.

2.3. Оптимізація структури капіталу досліджуваного підприємства за різними критеріями.

2.4. Визначення середньозваженої вартості капіталу підприємства та її роль в управлінні капіталом.

Варто уникати формулювання назви параграфів 2.2–2.5, що починаються з слів «оцінка», «аналіз» тощо. Адже аналіз та оцінка проведені в п.2.1 (за деяким виключенням – ще й в п.2.2), далі – це обґрунтування управлінських рішень. Можна сказати, що фінансовий аналіз закінчився на рівні п.2.1 (або п.2.1 та п.2.2); тепер на його основі необхідно йти далі – обґрунтовувати фінансове рішення.

У розділі, де розглядаються шляхи вдосконалення фінансового управління, необхідно зосередити увагу на тих напрямках, що можуть бути використані не тільки досліджуваним підприємством, але й усіма вітчизняними підприємствами, в сфері підвищення ефективності фінансової управлінської діяльності із проблематики, зазначеної в темі курсової роботи. Це може бути, наприклад, вивчення та адаптація досвіду фірм в економічно розвинених країнах щодо прийняття фінансових рішень в тій чи іншій сфері; автоматизація процесів управління з метою постійного моніторингу фінансової ситуації та швидкого реагування на її загрозливі зміни з боку фінансового менеджера; використання тих чи інших моделей для оптимізації розмірів запасів, структури капіталу, залишків грошових коштів тощо; складання прогнозних фінансових документів та інше.

У висновках необхідно подати стислі висновки щодо кожного пункту плану роботи і зробити загальні висновки; внести пропозиції по подальшому удосконаленню фінансової діяльності досліджуваного підприємства та розв'язанню найважливіших проблем теми. Висновки пишуться після завершення написання всієї роботи обсягом до трьох сторінок. Автор повинен чітко сформулювати основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що органічно витікають з кожного питання його роботи.

Список використаних джерел включає перелік використаної літературних та інших джерел (нормативні документи, статистичні дані, інформація з Інтернету, електронних бібліотек), що були використані студентом при виконанні курсової роботи. Він оформлюється відповідно до стандартів з бібліотечної та видавничої справи. При написанні курсової роботи не можна обмежуватись лише матеріалами підручників чи навчальних посібників. Необхідно ознайомитись із законодавчими і нормативними актами з обраної теми, підібрати наукову літературу та ознайомитись із публікаціями в періодичних виданнях.

Додатки. На кожному документі проставляється слово «додаток» і його порядок згідно алфавіту. У додатки можуть бути включені:

- фінансова та статистична звітність, установчі документи підприємств, на

матеріалах яких виконувалася курсова робота;

– ілюстрації або таблиці з великим обсягом (сторінка і більше), узагальнений аналіз яких приведений в основній частині;

– матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (проміжні математичні докази, формули, розрахунки тощо).

Орієнтовані плани курсових робіт наведено у *додатку Б*.

Рекомендований обсяг курсової роботи – до 30 сторінок комп'ютерного набору.

Рекомендуються такі орієнтовні обсяги (у сторінках) структурних елементів курсової роботи, наведені у порядку розташування:

Вступ	1-2
Теоретичний розділ	3-9
Основний розділ	10-20
Розділ, де розглядаються шляхи вдосконалення фінансового управління	3-5
Висновки	2-3
Список використаних джерел	15-20 найменувань
Додатки	за потребою

Студент повинен самостійно формулювати свої думки, не допускати повторень. Викладання тексту повинно бути логічним, аргументованим і грамотним. В роботі не допускаються стилістичні, орфографічні та граматичні помилки. Студент повинен слідкувати за тим, щоб у роботі не було протиріч між окремими її положеннями та даними, наведеними в таблицях, схемах, а також у фінансовій та статистичній звітності.

6. Загальні вимоги до оформлення курсової роботи

6.1. Оформлення тексту

Курсова робота повинна бути виконана самостійно, без копіювання тексту підручника, начального посібника, монографії чи дисертаційних робіт. Консультуючись з викладачем в процесі написання роботи, студент може отримати відповіді на всі питання, що його цікавлять.

Курсова робота має бути виконана українською мовою.

Перша сторінка роботи – титульний аркуш.

На другій сторінці наводиться план роботи з вказівкою номерів сторінок, які відповідають питанням і підпитанням роботи.

Текст роботи пишеться на одній стороні стандартного аркуша (формат А4) розбірливо і акуратно.

Допускається представлення роботи у вигляді комп'ютерного роздруку (Times New Roman, 14; міжсточний інтервал – 1,5.

Курсова робота повинні мати такі поля (міліметрів):

– для формату А4: 25–30 – ліве; 15 – праве; 20 – верхнє та нижнє;

– для формату А5: 20 – ліве; 20 – праве; 20 – верхнє та нижнє.

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти слід нумерувати арабськими цифрами. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад, 1.1, 1.2, 1.3 і т.п. Текстовий матеріал може поділятися на частини, розділи, підрозділи, пункти і підпункти. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти та підпункти також можуть мати заголовки. Заголовки структурних елементів потрібно розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці. Якщо заголовок складається із двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Обов'язковою умовою є наявність полів для зауважень рецензента і нумерація сторінок. Нумери сторінок необхідно розміщувати в правому верхньому куту.

На перших трьох сторінках номери не проставляються. Особливу увагу

необхідно звернути на актуальність теми, її наукове і практичне значення. При виборі теми важливо пам'ятати, що написання курсової роботи дозволяє глибше опанувати навички практичного застосування вивчених методів і методик дослідження, а також зібрати матеріал, необхідний при підготовці випускних кваліфікаційних робіт в практичній і науковій діяльності майбутнього фахівця.

В роботі не допускаються стилістичні, орфографічні та граматичні помилки. В разі сумнівів рекомендується користуватися останніми виданнями українського правопису, орфографічними словниками.

Терміни, що використовуються в тексті, мають відповідати науковому стилю. Так, наприклад, згідно з нормами наукової етики при інтерпретації думок, обґрунтуванні наукової позиції неписаним правилом вважається, щоб автор виступав від першої особи у множині («ми вважаємо», «на наш погляд», «нами одержано»), а краще слід використовувати знеособлені форми – «доцільно», «спостерігається», «пропонується» тощо.

У курсовій роботі можуть застосовуватися графічні скорочення слів і словосполучень, що вимовляються повністю і скорочуються лише на письмі. Вони мають відповідати діючим стандартам з бібліотечної і видавничої справи. Допускаються загальноприйняті скорочення: рр. – роки; та ін. – та інші; коп. – копія; і т.д. – і так далі; напр. – наприклад; грн. – гривня тощо. Допускається також використання аббревіатури занадто довгих словосполучень, попередньо привівши їх повне значення, наприклад, «товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ)». Незалежно від цього за першої появи цих елементів у тексті роботи наводять їх розшифровку.

Усі прийняті у курсовій роботі скорочення, аббревіатури можуть бути пояснені у переліку умовних позначень. Перелік повинен розташовуватись стовпцем. Ліворуч в алфавітному порядку наводять умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, праворуч – їх детальну розшифровку.

Не дозволяється скорочення слів «по-перше», «по-друге» і запис їх у вигляді «по-ше», «по-2е». Також не скорочуються слова і словосполучення «графа», «так як», «формула», «так званий», «головним чином». В тексті слова «номер», «параграф», «відсоток» слід писати повністю, замінювати ж їх знаками (№, %) можливо лише тоді, коли вони записані разом з числовими значеннями. Не можна використовувати математичні символи для заміни слів «дорівнює», «більше», «менше».

Всі цитати, що наводяться в роботі, беруться в лапки. При пропуску слів ставлять крапки. При цьому необхідно стежити, щоб таке скорочення не відбилося на значенні цитат. Необхідні пояснення можуть вміщуватися в самому тексті в дужках або у виносках і обов'язково обумовлені, щоб читач бачив, що обмовка належить автору, а не джерелу, що цитується.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць.

Таблиці слід розміщувати після тексту або у додатках. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис «Таблиця» із зазначенням її номера арабськими цифрами. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в тексті одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом. Заголовки таблиці починають з великої літери (заголовки зазначають в однині). У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапок не ставлять.

6.2. Оформлення заголовків

Заголовки структурних частин курсової роботи «ПЛАН», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами, жирним шрифтом, по центру рядка.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки розділів розміщуються по центру, підрозділів – симетрично до тексту, не підкреслюються, пишуться без крапки в кінці. Переноси слів в заголовках не допускаються.

Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ (жирним шрифтом), після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) жирним шрифтом, з абзацного відступу в підбір до тексту. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між назвою структурної частини та назвою підрозділу має становити один рядок. Відстань між заголовком і текстом має становити один рядок, попереднім текстом і наступним заголовком має бути два рядки.

Відстань між рядками заголовка приймають такою, як у тексті. Не дозволяється розміщувати заголовок в нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один-два рядки тексту.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки, але остання сторінка розділу повинна бути заповнена не менше ніж на половину.

6.3. Нумерація сторінок

Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами впродовж усього тексту. Номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці (рисок). Титульний аркуш включається до загальної нумерації і вважається першою сторінкою, але номер сторінки на ньому не ставиться. Далі розміщується заява про затвердження теми і плану, номер на ній не ставиться. Наступним розміщується план роботи, з якого і розпочинається нумерація (цифрою 3). Нумерації підлягають не лише сторінки основного тексту, але й сторінки списку використаних джерел.

6.4. Оформлення аналітичного та ілюстративного матеріалу (таблиць і рисунків)

Таблиці, графіки, малюнки необхідно розміщувати таким чином, щоб їх можна було розглядати, не повертаючи аркушів. Якщо це неминуче, то вони мають бути підшиті так, щоб для їх розглядання текст треба було повернути по руху стрілки годинника.

Основну масу цифрової інформації роботи оформляють у таблицях. Вони у стислому вигляді повинні відображати потрібні показники, бути негроміздкими і доступними. Кожна таблиця супроводжується текстом, який частково або повністю має знаходитись попереду таблиці.

В тексті наводять аналіз показників таблиці, який закінчують висновком і пропозицією щодо покращення наведених показників.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для неї на попередній сторінці недостатньо. На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово „таблиця” в тексті пишуть скорочено.

Наприклад: «... у табл. 1.2».

Якщо до таблиці звертаються повторно, то пишуть: див. табл. 1.2.

Нумерують таблиці у розрізі розділів роботи, номери яких складають із двох арабських цифр; перша – номер розділу, а друга – порядковий номер таблиці в цьому розділі. Наприклад, другий розділ третя таблиця: *Таблиця 2.3.*

Розміщення номера таблиці – праворуч на сторінці над назвою таблиці, незалежно від орієнтації сторінки. При цьому слово «таблиця» пишеться курсивом і ставиться її номер, в кінці номера крапка не ставиться.

Таблиця повинна мати тематичний заголовок, згідно з її змістом. Назву

таблиці наводять по центру рядка з великої літери **жирним шрифтом**, в кінці назви таблиці крапку не ставлять.

Бажано таблицю розмістити на одній сторінці без переносу. Якщо це неможливо, то при переносі на обох сторінках пишуть номери колонок і тоді на другій сторінці назву їх не повторюють, а над таблицею справа пишуть «*Продовж, табл.*». Також наводять додатковий рядок з номерами граф таблиці.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки з малих літер, якщо вони є продовженням речення заголовка (наприклад, заголовок «Прибуток», а підзаголовки: «на 1 ц», «на 1 га» і т.д.), і з великої, якщо вони є самостійними реченнями.

Крім таблиць у роботі можуть мати місце рисунки. Рисунок розміщують після першого посилання на нього в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для нього на попередній недостатньо. При посиланні на рисунок доцільно використовувати словосполучення типу: «як це видно з рис. 1.2», або «як це показано на рис. 1.2».

Одночасно можливим є посилання на таблиці та ілюстрації у вигляді виразу в круглих дужках.

Наприклад: (табл. 1.2), (рис. 2.4)

Назву вказують внизу рисунка, після номера, на тому ж рядку. Нумерація здійснюється послідовно за кожним розділом (внизу) під рисунком (схемою): 2.1; 2.2; 2.3 і т.д. малими літерами (крім першої великої) по центру рядка, в кінці назви рисунку крапку не ставлять.

Наприклад: Рис. 1.1. Назва...

Рисунок відокремлюють від подальшого тексту роботи вільним рядком.

6.5. Оформлення формул. Формули нумерують у межах розділу. Переліки, за потреби, можуть бути наведені всередині пунктів або підпунктів. Перед переліком ставлять двокрапку. Перед кожною позицією переліку слід ставити малу літеру українського алфавіту з дужкою або, не нумеруючи, - дефіс.

Формули, на які є посилання в тексті, нумеруються в межах розділу арабськими цифрами. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули, розмежованих крапкою (наприклад: 2.5).

Номер формули слід взяти в дужки і розмістити у правому полі на рівні нижнього рядка. Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилення в наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Посилання на формулу по тексту вказують порядковим номером формули в роботі.

Наприклад: « у формулі (2.1)».

Громіздкі формули розміщують на окремих рядках. Це стосується і всіх нумерованих формул.

У формулах перенос допускається на знаках (–, =, +, /, x). У такому випадку знаки повторюються на початку і в кінці рядка.

Значення символів формули подається з нового рядка у тій послідовності, у якій вони йдуть у формулі. Перший рядок починається словом «де» без двох крапок після нього.

Наприклад: $ОП = В Д - ВВ - А,$ (2.1)

де: ОП – оподатковуваний прибуток,

ВД – валові доходи;

ВВ – валові витрати;

А – амортизаційні відрахування.

У кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Не дозволяється розміщувати заголовок в нижній частині сторінки, якщо після

нього залишається тільки один-два рядки тексту.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки, але остання сторінка розділу повинна бути заповнена не менше ніж на половину. Не допускається виділення поля будь-якими рамками. Не можна використовувати в тексті виділення **жирним шрифтом** (крім вступу, назв: розділів, підрозділів та таблиць) і *курсивом* (крім слова «Таблиця» і «Продовж, табл.»).

6.6. Оформлення посилань на використані джерела

При посиланні на використані джерела вказують порядковий номер за списком використаної літератури в квадратних дужках, наприклад, [15]. Якщо джерело цитують, то цитата оформлюється у відповідності з правилами передачі прямої мови; в кінці цитати ставиться помер використаного джерела та номер сторінки, де поміщена використана цитата, наприклад [10, с. 21] або декілька джерел, наприклад [10, с. 21; 15, с. 405].

6.7. Оформлення списку використаних джерел

У ході виконання курсової роботи студент повинен фіксувати бібліографічні описи використовуваних ним джерел. Основними елементами бібліографічного опису є: прізвище автора; назва книги; місце випуску (місто); назва видавництва; рік випуску; загальна кількість сторінок або сторінки, на яких надруковані статті чи інші складові таких джерел, як книги, журнали, газети тощо. Бібліографічні посилання необхідно давати на останнє видання даного джерела.

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40). Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. їх наводять у будь-якому описі.

Проміжки між знаками та елементами опису є обов'язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

Джерела слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Зверніть увагу, що нормативна база па початок списку не виноситься, а розміщується в алфавітному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО СПИСКУ

Характеристика джерела	Приклад оформлення бібліографічного опису
Три автори	1.Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. – XLIII, 265 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. – К. : НДІ “Укراгропромпродуктивність”, 2006. – 106 с. – (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – К. :

	Вища освіта, 2006. – 478, [1] с. – (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115 с. – (Серія “Формування здорового способу життя молоді” : у 14 кн., кн. 13).
Без автора	1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. – К. : Грані-Т, 2007. – 119 с. – (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. – К. : Грамота, 2007. – 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX – початку XX століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. – К. : Граніт, 2007. – 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. – Чернівці : Рута, 2007. – 310 с.
Багатотомний документ	1. Історія Національної академії наук України, 1941-1945 / [упоряд. Л. Яременко та ін.]. – К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007 – .– (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки – 2007. – 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцева Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ “Леонорм-Стандарт”, 2005 – .– (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. – 2005. – 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. – Одесса : Астропринт, 2006 .– (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2002 – .Т. 4: Косвенные налоги. – 2007. – 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. – Житомир : Полісся, 2006– .– (Науково-документальна серія книг “Реабілітовані історією” : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. – 2006. – 721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В.Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ “КПІ”, 2006. – 125 с.
Матеріали конференцій	1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [“Молодь України і аграрна реформа”], (Харків, 11–13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. /

	Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. – К. : ІСОА, 2002. – 147 с. 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. –К. : Асоц. укр. банків, 2000. – 117 с. – (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6–9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. – К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. – С. 559–956, ХІІІ, [2] с. – (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. – Дніпропетровськ : навч. кн., 1999. – 215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємництві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27–28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. – К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. – 452 с.
Депоновані наукові праці	1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.]; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. – М., 2002. – 110 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432. 2. Разумовский, В.А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. – М., 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.
Словники	1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. – Х. : Халімон, 2006. – 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії: словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2007. – 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. – К. : Карпенко, 2007. – 219 с. 4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – 2-ге вид., оновл. – К. : К.І.С., 2006. – 138 с.
Атласи	1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. – / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. – К. : Варта, 2006. – 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. – 2-ге вид., розшир. та доповн. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – 218 с. 3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. – Х. : Ранок, 2005. – 96 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. – К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. – (Нормативні директивні правові документи).

	3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. – Офіц. вид. – К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. – VI, 74 с. – (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
Каталоги	1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ “Леонорм-стандарт”, 2006. – (Серия “Нормативная база предприятия”). Т. 5. – 2007. – 264 с. Т. 6. – 2007. – 277 с. 2. Пам’ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с. 3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. – [Суми : Унів. кн., 2003]. – 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. – Донецк : Лебедь, 2005. – 228 с.
Електронні ресурси	1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III–IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента-медика) – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. – Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – К. : CD-вид-во “Інфодиск”, 2004. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); кольор. ; 12 см. – (Всеукр. перепис населення, 2001). – Систем. вимоги: Pentium-266; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрану. 3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm .

Перелік джерел інформації (список використаних джерел), що була використана під час виконання курсової роботи, укладають у встановленій послідовності: Закони України.— Інструкції та нормативні акти, видані Міністерством— економіки України, галузевими міністерствами, іншими установами та відомствами. Наукова, навчально-методична, спеціальна література, видана — українською або російською мовами. Наукова, навчально-методична, спеціальна література,— видана іноземними мовами.

На останній сторінці списку використаних джерел автор роботи ставить свій підпис і дату закінчення роботи (до подання на кафедру та рецензування).

6.8. Особливості оформлення додатків

Допоміжні або додаткові матеріали, які ускладнюють текст основної частини курсової роботи, вміщують в додатках, їх слід оформлювати як продовження роботи

на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований посередині рядка вгорі малими літерами з пертої великої. Над заголовком (також посередині) малими літерами з першої великої повинно бути надруковане слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначити послідовно великими літерами українського алфавіту за винятком літер Г, Є, І, І, Й, О, Ч, Ї. Наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Коли для нумерації додатків не вистачає літер алфавіту, пропонується використовувати загальноприйнятий спосіб: за додатком Я слідує додатки АА, АБ, АВ і т. д.

Кожний додаток може бути розділений на декілька складових елементів. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку.

Наприклад: комплект фінансової звітності за рік, який складається з окремих документів нумерується:

Додаток А.1 – «Баланс»

Додаток А.2 – «Звіт про фінансові результати»

Додаток А.3 – «Звіт про рух грошових коштів» і т.д.

Якщо додаток – документ, який складається з декількох сторінок, то на першій сторінці підписується: Додаток А, а на решті сторінок додатку пишеться – Продовження додатку А.

Рекомендується не включати до додатків первинну та іншу документацію, що безпосередньо не використовується в процесі дослідження.

7. Рецензування курсової роботи, її захист та оцінка

Закінчена і належним чином оформлена курсова робота у визначений строк подається на рецензування.

Після перевірки роботи науковий керівник пише рецензію, в якій зазначає позитивні сторони роботи, її недоліки, вказує шляхи усунення недоліків.

Робота, на яку подана негативна рецензія, повинна бути допрацьована у відповідності до вимог, викладених у рецензії наукового керівника, тобто студент зобов'язаний докорінно доопрацювати курсову роботу і разом з рецензією на попередній варіант курсової роботи подати роботу на кафедру вдруге.

До захисту допускається курсова робота, що отримала позитивну рецензію. Захист проводиться на засіданні комісії, яка призначається завідувачем кафедри. При цьому студент викладає основний зміст курсової роботи, а потім дає відповідь на питання членів комісії і дає пояснення на критичні зауваження, що містяться у рецензії наукового керівника.

З врахуванням якості виконаної курсової роботи, рецензії наукового керівника, рівня виступу студента, а також відповідей на запитання – комісія оцінює курсову роботу на «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Курсова робота, яка при захисті не одержала позитивної оцінки, підлягає повторному захисту.

Позитивно оцінена курсова робота залишається на кафедрі і зберігається згідно встановленого порядку.

8. Додатки

8.1. Додаток А. Рекомендована тематика курсових робіт

1. Управління собівартістю продукції в сучасних умовах та його вплив на формування прибутку від реалізації (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

2. Антикризове фінансове управління підприємством (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

3. Перспективне фінансове планування та особливості визначення фінансової

стратегії сучасних вітчизняних підприємств (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

4. Бюджетування на підприємстві та його роль в фінансовому управлінні (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

5. Управління ліквідністю підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

6. Управління платоспроможністю сучасних підприємств та шляхи підвищення його ефективності (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

7. Управління фінансовою стійкістю підприємств в сучасних умовах (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

8. Місце та роль фінансового аналізу в процесі фінансового управління підприємством (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

9. Сучасні напрямки політики управління фінансовими ризиками (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

10. Особливості організації ризик-менеджменту на сучасних вітчизняних підприємствах (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

11. Політика управління фінансовими інвестиціями на підприємстві (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

12. Управління реальними інвестиціями на вітчизняних підприємствах (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

13. Оптимізація інвестиційної політики підприємств (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

14. Вплив структури капіталу на фінансування агропромислового акціонерного товариства (на прикладі вітчизняного АТ).

15. Особливості фінансового менеджменту в малому бізнесі (на прикладі конкретного малого підприємства, що функціонує в агропромисловій сфері).

16. Фінансове управління оборотними засобами підприємств (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

17. Управління дебіторською заборгованістю підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

18. Управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

19. Управління кредитною політикою підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

20. Управління фінансуванням оборотних активів підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

21. Управління фінансуванням необоротних активів підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

22. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства (на прикладі діяльності конкретного агропромислового підприємства).

23. Управління формуванням прибутку підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

24. Управління розподілом прибутку підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

25. Управління прибутком підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

26. Оптимізація дивідендної політики на підприємстві в процесі управління розподілом прибутку (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

27. Управління фінансовими ресурсами підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

28. Управління джерелами фінансування на підприємстві (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

29. Управління внутрішніми джерелами фінансування підприємств (на

прикладі діяльності конкретного підприємства).

30. Управління вартістю підприємств та його особливості в умовах малого бізнесу (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

31. Управління запозиченим капіталом підприємства в сучасних умовах (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

32. Управління фінансуванням підприємств за рахунок позичкового капіталу (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

33. Управління власним капіталом підприємств (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

34. Управління вартістю та структурою капіталу підприємств (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

35. Управління грошовими потоками підприємств (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

36. Категорії ризику та лівериджу, їхній взаємозв'язок в діяльності підприємств (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

37. Управління основними засобами підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

38. Управління оборотними активами підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

39. Особливості фінансового менеджменту комерційного банку (на прикладі діяльності конкретного банку).

40. Управління кредитним портфелем комерційного банку (на прикладі діяльності конкретного банку).

41. Кредитування сільськогосподарських підприємств та напрями його удосконалення (на прикладі діяльності конкретного сільськогосподарського підприємства).

42. Комплексний фінансовий аналіз діяльності підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

43. Особливості фінансового менеджменту страхової компанії (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

44. Фінансове планування та напрями його удосконалення (на прикладі діяльності конкретного сільськогосподарського підприємства).

45. Фінансове планування та прогнозування як інструмент фінансового менеджменту (на прикладі діяльності підприємства).

46. Управління рентабельністю підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

47. Управління діловою активністю підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

48. Роль фінансового аналізу і фінансової діяльності в оптимізації фінансового управління на підприємстві (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

49. Амортизаційна політика підприємства як складова управління джерелами інвестиційних ресурсів (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

50. Управління фінансовим лізингом (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

51. Формування фінансової стратегії підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

52. Управління кредитоспроможністю підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

53. Управління фінансами підприємства (на прикладі діяльності конкретного підприємства).

8.2. Додаток Б.

Орієнтовні плани курсових робіт

Тема «Управління вартістю та структурою капіталу підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління вартістю та структурою капіталу

Розділ 2. Управління вартістю та структурою капіталу підприємства

- 2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)
- 2.2. Розрахунок ефекту фінансового левериджу для досліджуваного підприємства та його роль в управлінні капіталом
- 2.3. Оптимізація структури капіталу досліджуваного підприємства за різними критеріями
- 2.4. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу для підприємства та її використання при виборі інвестиційних проектів
- Розділ 3. Шляхи удосконалення управління вартістю та структурою капіталу підприємств
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки

Тема «Управління власним капіталом підприємства»

- Вступ
- Розділ 1. Теоретичні основи управління власним капіталом підприємств
- Розділ 2. Управління власним капіталом підприємства
- 2.1. Фінансово-господарська характеристика підприємства (назва)
- 2.2. Розрахунок рівня рентабельності власного капіталу для досліджуваного підприємства та його роль в процесі управління власним капіталом
- 2.3. Оптимізація структури капіталу для досліджуваного підприємства та визначення оптимальної частки власного капіталу
- 2.4. Обґрунтування можливих шляхів переходу від реального до оптимального розміру власного капіталу для досліджуваного підприємства
- Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління власним капіталом підприємств
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки

Тема «Управління запозиченим капіталом підприємства»

- Вступ
- Розділ 1. Теоретичні основи управління запозиченим капіталом підприємств
- Розділ 2. Управління запозиченим капіталом підприємства
- 2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)
- 2.2. Розрахунок ефекту фінансового левериджу для досліджуваного підприємства та його роль в управлінні запозиченим капіталом
- 2.3. Оптимізація структури капіталу для досліджуваного підприємства та визначення оптимальної частки запозиченого капіталу
- 2.4. Розрахунок платіжного календаря для досліджуваного підприємства і визначення потреби у короткострокових банківських кредитах
- Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління запозиченим капіталом підприємств
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки

Тема «Управління грошовими потоками підприємств»

- Вступ
- Розділ 1. Теоретичні основи управління грошовими потоками підприємств
- Розділ 2. Управління грошовими потоками підприємства
- 2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)
- 2.2. Аналіз структури та динаміки грошових потоків досліджуваного підприємства

2.3. Синхронізація грошових потоків підприємства за допомогою складання прогнозних фінансових документів

2.4. Оптимізація кредитної політики підприємства по відношенню до дебіторів та її роль в процесі управління грошовими потоками

2.5. Розрахунок оптимального залишку грошових коштів та його значення для управління грошовими потоками досліджуваного підприємства

Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління грошовими потоками підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління прибутком підприємств»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління прибутком підприємств

Розділ 2. Управління прибутком підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Розрахунок операційного важеля для досліджуваного підприємства та його роль в процесі управління формуванням прибутку

2.3. Використання різних методів планування прибутку від основної діяльності на досліджуваному підприємстві

2.4. Складання прогнозного балансу для досліджуваного підприємства з метою визначення необхідних умов для отримання запланованої суми прибутку

2.5. Оптимізація політики розподілу прибутку для досліджуваного підприємства

Розділ 3. Шляхи удосконалення управління прибутком підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління дебіторською заборгованістю підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління дебіторською заборгованістю

Розділ 2. Управління дебіторською заборгованістю підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Розрахунок показника ВБО (термін заборгованості з продажу) та інвестицій в дебіторську заборгованість з метою визначення стану управління дебіторською заборгованістю на досліджуваному підприємстві

2.3. Складання класифікації надходжень для досліджуваного підприємства з метою виявлення частки «старих» заборгованостей

2.4. Оптимізація кредитної політики досліджуваного підприємства по відношенню до дебіторів та розрахунок економічного ефекту від зміни умов кредитної політики

Розділ 3. Шляхи удосконалення управління дебіторською заборгованістю на підприємствах

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління виробничими запасами підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління виробничими запасами

Розділ 2. Управління виробничими запасами підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Розрахунок оптимального розміру запасу для досліджуваного підприємства за моделлю ЕОО (Модель оптимального розміру замовлення)

2.3. Обґрунтування найбільш ефективної для підприємства системи управління запасами

2.4. Розрахунок економічного ефекту при переході підприємства до оптимального розміру виробничих запасів та нової системи управління запасами

Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління запасами на підприємствах

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління ліквідністю підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління ліквідністю підприємств

Розділ 2. Управління ліквідністю підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Розрахунок оптимального залишку грошових коштів для досліджуваного підприємства за моделлю Баумоля та моделлю Міллера-Орра

2.3. Оптимізація грошових потоків підприємства за допомогою платіжного календаря та її роль в управлінні ліквідністю підприємства

2.4. Методи рефінансування дебіторської заборгованості в процесі управління ліквідністю досліджуваного підприємства

Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління ліквідністю підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління основними засобами підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління основними засобами

Розділ 2. Управління основними засобами підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Оптимізація амортизаційної політики та її роль в управлінні основними засобами на досліджуваному підприємстві

2.3. Управління фінансуванням основних засобів та оптимізація структури капіталу на досліджуваному підприємстві

2.4. Аналіз проекту здійснення реальних інвестицій для досліджуваного підприємства з метою оновлення основних засобів

Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління основними засобами підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління оборотними активами підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління оборотними активами підприємств

Розділ 2. Управління оборотними активами підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів досліджуваного підприємства

2.3. Управління запасами досліджуваного підприємства на основі моделі ЕОР (Модель економічно обґрунтованого розміру замовлення)

2.4. Оптимізація кредитної політики підприємства в процесі управління

дебіторською заборгованістю

2.5. Управління грошовими активами досліджуваного підприємства з використанням моделей Баумоля та Міллера-Орра

Розділ 3. Шляхи удосконалення управління оборотними активами підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління реальними інвестиціями підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління реальними інвестиціями підприємств

Розділ 2. Управління реальними інвестиціями підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Проведення порівняльного аналізу альтернативних проектів реального інвестування для досліджуваного підприємства

2.3. Обґрунтування найбільш доцільної форми фінансування проекту реального інвестування та визначення ефективного співвідношення джерел фінансування

2.4. Визначення оптимального бюджету капіталовкладень для досліджуваного підприємства

Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління реальними інвестиціями підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління фінансовими результатами діяльності підприємства»

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління фінансовими результатами діяльності підприємств

Розділ 2. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Розрахунок операційного важеля та його роль в управлінні прибутком як узагальнюючим показником результатів фінансово-господарської діяльності

2.3. Розрахунок ефекту фінансового левериджу в процесі визначення рівня фінансового ризику, який генерує підприємство

2.4. Оптимізація структури капіталу досліджуваного підприємства та її вплив на результати фінансово-господарської діяльності

2.5. Управління дебіторською заборгованістю та його роль в покращенні фінансових результатів

Розділ 3. Шляхи вдосконалення управління фінансовими результатами діяльності підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Тема «Управління фінансами підприємства»

Розділ 1. Теоретичні основи та сучасні напрямки управління фінансами підприємства.

Розділ 2. Поняття, зміст та завдання управління фінансами підприємства

2.1. Аналіз фінансових результатів та рентабельності підприємства

2.2. Особливості організації фінансів підприємства

2.3. Фактори впливу на управління фінансів

Розділ 3. Ефективність управління фінансів на підприємстві	
3.1. Заходи спрямовані на ефективність управління фінансів підприємства	
3.2. Прогнозна модель оцінки ефективності управління фінансами на підприємстві	
Висновки	
Список використаних джерел	
Додатки	

Зразок написання заяви про затвердження теми та плану курсової роботи

Зав. кафедрою фінансів,
банківської справи та страхування
проф. Чумак В.Д.

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему курсової роботи з фінансового менеджменту: «Управління оборотними активами підприємства». Курсова робота буде виконана на матеріалах ТОВ «Веселка» Семенівського району Полтавської обл.

Орієнтовний план курсової роботи такий:

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи управління оборотними активами підприємств

Розділ 2. Управління оборотними активами підприємства

2.1. Фінансово-господарська характеристика (назва підприємства)

2.2. Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів досліджуваного підприємства

2.3. Управління запасами досліджуваного підприємства на основі моделі ЕОР (Модель економічно обґрунтованого розміру замовлення)

2.4. Оптимізація кредитної політики підприємства в процесі управління дебіторською заборгованістю

2.5. Управління грошовими активами досліджуваного підприємства з використанням моделей Баумоля та Міллера-Орра

Розділ 3. Шляхи удосконалення управління оборотними активами підприємств

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

25 вересня 2020 р.

(підпис) Петров А.І.

Тема та план узгоджені. Керівник: (підпис) Томілін О.О.

8.4. Додаток Г.

Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КУРСОВА РОБОТА

з курсу **«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»**

на тему:

«УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА»

(на матеріалах ТОВ «Веселка» Семснівського району Полтавської обл.)

Виконав студент групи ФБСС_мд_2020

денної форми навчання Петров А.І.

Науковий керівник:

д.е.н., професор Томілін О.О.

Полтава-2020

Додаток Д.

Рекомендована література

Рекомендовані підручники та посібники

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: Учеб. пособие для сред. спец. учеб. заведений / И.Т. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 2000. 528 с. К.: Эльга, 2004. – 550 с.

2. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами / И.А. Бланк. – К.: АДЕФ-Украина, 1996. – 534 с.
3. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия / И.А. Бланк. – К.: Эльга, 2003. – 446 с.
4. Бланк И.А. Управление денежными потоками / И.А. Бланк. – К.: Эльга; Ника-Центр, 2007. – 752 с.
5. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия / И.А. Бланк. – К.: Эльга, 2003. – 469 с.
6. Бланк И.А. Управление капиталом: Учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Эльга, 2004. – 576 с.
7. Бланк И.А. Управление прибылью / И.А. Бланк. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – К.: Ника-Центр, 2007. – 766 с.
8. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учеб. курс / И.А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, 2004. – 655 с.
9. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент / В.В. Бочаров. – СПб.; М.; Нижний Новгород; Воронеж: Питер, 2006. – 464 с.
10. Брігхем Євхен Ф. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. / Є. Ф. Брігхем. – Державний національний ун-т ім. Т.Г.Шевченка. – К.: ВАКАО, 1997. – 1000 с.
11. Буряк Л.Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: Навч. посібник / Л.Д. Буряк. – Державний вищий навч. заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2007. – 432 с.
12. Ван Хорн Джеймс К. Основы управления финансами: Пер. с англ. / Джеймс К. Ван Хорн. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 800 с.
13. Ван Хорн Джеймс К., Вахович Джон М. Основы финансового менеджмента. О.Л. Пелявский (пер.) / Джеймс К. Ван Хорн, Дж. М. Вахович. – 12-е изд. – М.; СПб.; К.: Вильямс, 2007. – 1225 с.
14. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ Академія муніципального управління. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. – 332 с.
15. Дорогань В. К., Томілін О.О., Гаврилова О.А. Основы фінансової діяльності підприємства: підручник. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. 259 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1628>
16. Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Стороженко О.А., Плужников І.О., Горячева К.С. Фінансовий менеджмент: Курс лекцій / М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, О.А. Стороженко, І.О. Плужников, К.С. Горячева. – Національна академія управління. – К.: НАУ, 2004. – 506 с.
17. Кірейцев Г.Г., Виговська Н.Г., Петрук О.М., Александрова М.М., Бардаш С.В. Фінансовий менеджмент: Посібник для студ. вищ. навч. закладів / Г.Г. Кірейцев, Н.Г. Виговська, О.М. Петрук, М.М. Александрова, С.В. Бардаш. Житомирський інженерно-технологічний ін-т. – Житомир, 2001. – 431 с.
18. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 768 с.
19. Ковалева А.М., Лапуста М. Г., Скамай Л. Г. Финансы фирмы: Учебник для студ. вузов, обучающихся по экон. спец. и направлениям / А. М. Ковалева, М. Г. Лапуста, Л. Г. Скамай. – Государственный ун-т управления. – 3. изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 496 с.
20. Краснова В.В., Жнякін Б.О. Фінансовий менеджмент підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Краснова, Б.О. Жнякін. – Донецьк: Альфа-пресс, 2005. – 208 с.
21. Крейнина М.Н. Финансовый менеджмент: Учеб. пособие / М.Н. Крейнина. – М.: Дело и Сервис, 1998. – 304 с.
22. Кузьменко Л.В., Кузьмін В.В., Шаповалова В.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник: Для студ. экон. спец. вищих навч. закл. / Л.В. Кузьменко, В.М.

Шаповалова. – Херсон. 2003. – 255 с.

23. Лукачев С.В., Ланский А.М., Ковалкин Ю.П., Ковалкин Д.Ю. Финансовый менеджмент: анализ финансовой деятельности предприятия: Учеб. пособие / С.В. Лукачев, А.М. Ланский, Ю.П. Ковалкин, Д.Ю. Ковалкин. – Самарский гос. аэрокосмический ун-т им. С.П. Королева. – Самара, 2000. – 132 с.

24. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент: Учеб. для студ. вузов, обуч. по экон. спец. / Л.Н. Павлова. – 2-е изд., перераб., доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 269 с.

25. Пересада А.А. Інвестування: навч. посібник / А.А. Пересада. – Київський національний економічний ун-т. – К.: КНЕУ, 2004. – 252 с.

26. Пересада А.А., Коваленко Ю.М. Фінансові інвестиції: Підручник / А.А. Пересада, Ю.М. Коваленко. – Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К.: КНЕУ, 2006. – 728 с.

27. Пересада А.А., Онікієнко С.В., Коваленко Ю.М. Інвестиційний аналіз: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни / А.А. Пересада, С.В. Онікієнко. – Київський національний економічний ун-т - К.: КНЕУ, 2003. – 134 с.

28. Поляк Г.Б., Акодис И.А., Краева Т.А., Колчин С.П., Пантелеев А.П. Финансовый менеджмент: Учебник для студ. вузов, обуч. по экон. спец. (Г.Б. Поляк (ред.)) / Г.Б. Поляк, И.А. Акодис, Т.А. Краева, С.И. Колчин, А.П. Пантелеев. – М.: Финансы, 1997. – 518 с.

29. Самсонов Н.Ф., Баранникова Н.П., Володин А.А., Карп М.В., Ковалева А.М. Финансовый менеджмент: Учебник для студ. вузов, обуч. по экон. спец. / Н.Ф. Самсонов, Н.П. Баранникова, А.А. Володин, М.В. Карп, А.М. Ковалева. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 495 с.

30. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник для студ. економічних спец. вищ. навч. закладів / Л.С. Ситник. – Донецький національний ун-т. – Донецьк: ДонНУ, 2005. – 368 с.

31. Стоянова Е.С., Балабанов И.Т., Бланк И.А., Быкова Е.В., Ващенко Т.В. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник для студ. вузов (Е.С. Стоянова (ред.)) / Е.С. Стоянова, И.Т. Балабанов, И.А. Бланк, Е.В. Быкова, Т.В. Ващенко. – 5-изд., перераб. и доп., – М.: Перспектива, 2000. – 656 с.

32. Томілін О.О. Організація господарської діяльності підприємства: монографія. Полтава: “Оріяна”, 2009. 176 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1567>

33. Уткин Э.А. Антикризисное управление: Учебник / Э.А. Уткин. – Ассоциация авторов и издателей «Тандем». – М.: Эксмо, 1997. – 400 с.

34. Уткин Э.А., Фролов Д.А. Управление рисками предприятия: Учебно-практическое пособие / Э.А. Уткин, Д.А. Фролов. – М.: ТЕИС, 2003. – 247 с.

35. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник / Под ред. Е.С. Стояновой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Перспектива, 1998. – 656 с.

36. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / За ред. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.

37. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Н.Ю. Калач та ін. – К.: КНЕУ, 2001. – 294 с.

38. Холт Роберт Н. Основы финансового менеджмента: Пер. с англ. / Роберт Н. Холт. – Академия народного хозяйства при Правительстве РФ. – М.: Дело ЛТД, 1995. – 128 с.

39. Шеремет А.Д., Ионова А.Ф. Финансы предприятий: менеджмент и анализ: Учеб. пособие для студ. вузов / А.Д. Шеремет, А.Ф. Ионова. – Московский гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. Экономический факультет. – М.: Инфра-М, 2004. – 537 с.

40. Шим Джей К., Сигел Джозел Г. Финансовый менеджмент: Пер. с англ. / Джей К. Шим, Джозел Г. Сигел. – М.: Информ. изд. дом «Филинь», 1996. – 400 с.

Рекомендовані статті в періодичних виданнях

1. Айдарова З.А. Когнитивная категоризация источника конкурентных преимуществ функционирования фирм / З.А. Айдарова // *TERRA ECONOMICUS*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с.
2. Аксёнова Н. Управление собственным капиталом компании / Н. Аксёнова, Е. Приходько // *Проблемы теории и практики управления*. – 2009. – № 11. – С. 102–108.
3. Белобровый П.В. Новые грани теории принятия управленческих решений на основе применения методов причинно-следственной теории / П.В. Белобровый // *TERRA ECONOMICUS* - Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с.
4. Бердар М.М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу / М.М. Бердар // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – № 5. – С. 133–138.
5. Бердар М.М. Управління фінансовими потоками підприємства / М.М. Бердар // *Зовнішня торгівля: право і економіка*. – 2008. – № 6. – С. 63–69.
6. Белозерцев В. Щодо товарного кредитування та дебіторської заборгованості на підприємстві / В. Белозерцев // *Економіст*. – 2008. – № 5. – С. 58–61.
7. Білик М.Д. Фінансова стратегія як складова частина загальної стратегії підприємства / М.Д. Білик // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2009. – № 7–8 (№8). – С. 146–153.
8. Бондар О.С. Співвідношення і методи вимірювання ризику, прибутковості і вартості фірми / О.С. Бондар, Н.І. Бровко // *Вісник Київського інституту бізнесу і технологій*. – 2008. – № 2. – С. 40–41.
9. Бочаров В. Аналіз грошового потоку / В. Бочаров // *Фінансовий ринок України*. – 2011. – № 10. – С. 23–24.
10. Ю.Боярко І.М. Оцінювання платоспроможності з урахуванням особливостей економічної діяльності підприємства / І.М. Боярко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 11. – С. 69–77.
11. Брезіцька О.В. Сучасні методичні підходи до оцінки вартості підприємства / О.В. Брезіцька // *Економіка. Фінанси. Право*. – 2010. – № 1. – С. 3–8.
12. Бурмистрова О. Взаимосвязь финансовых стратегий с общей стратегией развития компании / О. Бурмистрова // *Проблемы теории и практики управления*. – 2011. – № 8. – С. 67–73.
13. Варавка В.В. Аналіз ділової активності як інструмент управління грошовими потоками підприємства / В.В. Варавка // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – № 2. – С. 184–191.
14. Василенко Д.М. Перспективы развития рынка банковских услуг в Ставропольском крае / Д.М. Василенко // *ТЕМА ЕСОИОМТСиБ*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. С.110–113.
15. Вергелес Т. Г. Марковіц, М. Міллер та В. Шарп: теоретики фінансового менеджменту / Т. Вергелес // *Вісник Тернопільського Національного економічного університету*. – 2009. – № 2. – С. 122–128.
16. Викиданець І.В. Проблемні аспекти розробки фінансової стратегії підприємства / І.В. Викиданець // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. – 2010. – № 4. – С. 32–37.
17. Власова І. Політика управління заборгованістю в системі фінансового менеджменту підприємств / І. Власова // *Схід*. – 2011. – № 5. – С. 17–20.
18. Гавриленко Т.В. Аутсорсинг як інструмент зниження витрат у системі стратегічного управління / Т.В. Гавриленко // *Актуальні проблеми економіки*. №1. – С. 104–109.
19. Ганушак-Єфіменко Л.М. Методи управління інноваційним розвитком

підприємств / Л.М. Ганущак-Єфіменко // *Актуальні проблеми економіки*. – № 11. – С. 83–95.

20. Герасименко С.С. Переваги використання різних форм бюджетування в управлінні корпорацією / С.С. Герасименко, О. А. Чуприна // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 10. – С. 49–57.

21. Глушенко П.В. Информационные технологии в экономике: актуальные аспекты формирования и применения систем электронного документооборота в управлении / П.В. Глушенко // *ТЕЮІА ЕССЖОМІСШ*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с.

22. Гнилицька Л. Дослідження методичних підходів до діагностики фінансової надійності контрагентів підприємства у системі його безпеки / Л. Гнилицька // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2011. – № 4. – С. 21–25.

23. Горенко В. Современные способы управления финансовыми рисками / В. Горенко // *Справочник экономиста*. – 2008. – № 1. – С. 4–7.

24. Гребеникова Е.В. Концептуальный подход к оценке стоимости предприятия с учетом его конкурентной позиции / Е.В. Гребеникова, И.А. Занченко // *Економіка. Фінанси. Право*. – 2008. – № 6. – С. 25–28.

25. Гривківська О.В. Дослідження грошових потоків від інвестиційно-фінансової діяльності підприємств / О.В. Гривківська, О.В. Прокопець // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 5. – С. 69–73.

26. Григораш І.О. Контролінг як сучасна система управління підприємством / [О. Григораш // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 11. – С. 96–107.

27. Гриценко Л.Л. Контролінг грошових потоків підприємств / Л.Л. Гриценко, І. М. Боярко, В.В. Роєнко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 3. – С. 148–154.

28. Гусева И. Управление финансами предприятия: многоуровневый и маркетинговый подходы / И. Гусева, М. Подмарева // *Проблемы теории и практики управления*. – 2011. – № 7. – С. 29–35.

29. Деружинская М.П. Методические аспекты оценки кредитоспособности предприятия / М.П. Дружинская // *TERRA ECONOMICUS*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с.

30. Діркес Ст. Інтеграція стратегічного управління витратами та вартісно орієнтованого менеджменту в системі фінансового контролінгу підприємства / Ст. Діркес, О. Терещенко / *Ринок цінних паперів України*. – 2007. – № 5–6. – С. 3–13.

31. Емельянов Ю. Управление инновационными проектами в компании / Ю. Емельянов // *Проблемы теории и практики управления*. – 2011. – № 2. – С. 26–39.

32. Єрмошкіна О.В. Особливості регулювання фінансових потоків підприємств в умовах інституційного розвитку / О.В. Єрмошкіна // *Вісник економічної науки України*. – 2009. – № 1. С. 66–69.

33. Живко З.Б. Фінансовий моніторинг підприємства: проблеми, безпека і специфіка діяльності / З.Б. Живко // *Фінанси України*. – 2010. – № 11. – С. 93–100.

34. Зінченко О.А. Показники і критерії якості прибутку підприємства на етапі його використання / О.А. Зінченко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2009. – № 7. – С. 108–111.

35. Зінченко О.А. Стратегія управління якістю прибутку підприємства / О.А. Зінченко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 9. – С. 124–129.

36. Иванова Н.Е. Развитие новейших институциональных форм поддержки инновационной деятельности в России / Н.Е. Иванова // *TERRA ECONOMICUS*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с.

37. Ионов Н.Ю. Модернизация системы управления рисками коммерческих банков / Н.Ю. Ионов // *TERRA ECONOMICUS*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с. – С. 97–101.

38. Ипп С.Л. Модернизация эколого-экономической политики с учетом

- ендогенного інноваційного процесу / С.Л. Ипп // *TERRA ECONOMICUS*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с.
39. Иванов В. Платоспроможність підприємства в умовах кризи / В. Иванов // *Схід*. – 2009. – № 1. – С. 24–28.
40. Івахів Ю. Диференціація аналізу фінансової звітності підприємства / Ю. Івахів // *Економіст*. – 2011. – № 9. – 43–45.
41. Карпунцов М.В. Управління ризикостійкістю підприємства / М.В. Карпунцов // *Економіка та держава*. – 2008. – № 9. – С. 72–74.
42. Касич А.О. Теоретичні і методичні основи аналізу внутрішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності / А.О. Касич // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 3. – С. 243–249.
43. Кислухина И. Новая научная парадигма антикризисного управления / И. Кислухина // *Проблемы теории и практики управления*. – 2010. – № 11. – С. 104–115.
44. Коблев Р.М. Совершенствование процессов управления конкурентными преимуществами санаторно-курортных организаций / Р.М. Коблев // *TERRA ECONOMICUS*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с. – С. 88–92.
45. Королькова І. Щодо управління вартістю підприємств на основі збалансованої системи показників / І. Королькова // *Економіст*. – 2010. – № 9. – С. 4–6.
46. Костирко Р.О. Внутрішній контроль фінансово-економічної стійкості підприємства: зміна існуючої парадигми в кризових умовах / Р.О. Костирко, В.О. Шевчук // *Статистика України*. – 2009. – № 3. – С. 34–39.
47. Коцеруба Н.В. Особливості антикризового управління фінансово-господарською діяльністю підприємницьких структур / Н.В. Коцеруба // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2009. – № 4. – С. 40–44.
48. Кравченко М. Концептуальні основи управління фінансовою стійкістю підприємства / М. Кравченко // *Схід*. – 2011. – № 4. – С. 39–42.
49. Крейдич І.М. Інструментарій фінансового контролінгу / І.М. Крейдич, В. Івата // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2009. – № 5. – С. 72–75.
50. Кремень В.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства / В.М. Кремень, С.Я. Щепетков // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 1. – С. 107–116.
51. Кураткин П. Бизнес-план, финансы и инвестиции / П. Кураткин // *Справочник экономиста*. – 2011. – № 10. – С. 76–84.
52. Лаврентьев В.В. Социальная и экономическая сущность малого и среднего предпринимательства / В.В. Лаврентьев // *TERRA ECONOMICUS*. – Том 9. – № 1. – Часть 3. – 2011. – 171 с.
53. Лактионова А.А. Системный подход к снижению финансовых рисков субъектов хозяйствования / А.А. Лактионова, О.А. Украинская // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 1. – С. 123–135.
54. Логутова Т.Г. Алгоритм реструктуризації кредиторської заборгованості підприємства / Т.Г. Логутова, Д.О. Дресвянніков // *Актуальні проблеми економіки*. – 2011. – № 5. – С. 89–96.
55. Мамонтова Н.А. Особливості оцінки вартості компаній в умовах переходу до постіндустріальної економіки / Н.А. Мамонтова // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 2. – С. 9–15.
56. Мамонтова Н.А. Побудова системи управління вартістю компанії / Н.А. Мамонтова // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 1. – С. 21–26.
57. Москвин В. Механизмы нейтрализации финансовых рисков / В. Москвин // *Контроль*. – 2011. – № 5/6. – С. 37–42.
58. Надточій С.І. Аналіз грошових потоків підприємства як механізм визначення ефективності інвестиційних проектів / С.І. Надточій // *Формування*

ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 10. – С. 131–134.

59. Ніколаєв В.П. Фінансовий менеджмент проектів і програм: навчальний посібник. – Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2010. – 336 с.

60. Невский Н. Бюджетирование как инструмент управления предприятием / Н. Невский // *Проблемы теории и практики управления.* – 2009. – № 8. – С. 102–110.

61. Нестерова Т. Роль риск-контроллинга в антикризисном управлении предприятием / Т. Нестерова, Н. Кофорова // *Проблемы теории и практики управления.* – 2011. – № 7. – С. 45–50.

62. Нестерова, С. В. Фінансовий менеджмент: практикум : навч. посібник / С. В. Нестерова ; Мукачівський держ. ун-т. – Київ : Кондор, 2014. – 268 с.

63. Ногина С.Н. Підходи діагностування фінансового стану підприємства/ Н. Ногина, Ю.С. Чиглакова // *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій.* – 2011. – № 3. – С. 75–78.

64. Олех Н.Л. Система управління витратами виробництва за центрами відповідальності / Н.Л.Олех // *Актуальні проблеми економіки.* – 2011. – № 4. – С. 143–150.

65. Паранчук С.В. Трансформація системи фінансового менеджменту в умовах переходу до постіндустріальної економіки / С.В. Паранчук // *Проблеми науки.* – 2011. – № 7. – С. 34–40.

66. Пенкіна І. Сучасна фінансова стратегія компанії та процес її розробки / І. Пенкіна // *Фінансовий ринок України.* – 2010. – № 10. – С. 26–28.

67. Пойда-Носик Н.Н. Управління вартістю і структурою капіталу підприємства як елемент фінансової безпеки / Н.Н. Пойда-Носик, Л.В. Петришинець // *Фінанси України.* – 2010. – № 6. – С. 117–124.

68. Попович О.В. Сучасні підходи до управління фінансовими взаємовідносинами підприємств / О.В. Попович, В.В. Матвеев // *Економіка. Фінанси. Право.* – 2009. – № 8. – С. 29–31.

69. Проскуда К.П. Шляхи удосконалення планування прибутку підприємств / К.П. Проскуда // *Актуальні проблеми економіки.* – 2011. – № 5. – С. 115–121.

70. Проскура К.П. Управління структурою фінансових ресурсів за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків / К.П. Проскура // *Економічний часопис – XXI.* – 2011. – № 3/4. – С. 36–39.

71. Радионов Н. Прогнозирование доходности предприятия на основе инновационно-инвестиционного подхода / П. Радионов, С. Радионова // *Проблемы теории и практики управления.* – 2011. – № 2. – С. 50–61.

72. Рибалко Н.О. Удосконалення фінансового управління на підприємствах / Н.О. Рибалко // *Економіка та держава.* – 2009. – № 9. – С. 62–64.

73. Рогов Г. Показники фінансової стійкості в системі стратегічного управління підприємством / Г. Рогов // *Економіст.* – 2010. – № 7. – С. 50–52.

74. Россоха В.В. Концепція управління, спрямована на створення вартості / В.В. Россоха, О.П. Осетрова // *Проблеми науки.* – 2011. – № 8. – С. 11–16.

75. Рыжакина Т. Стоимостное управление предприятием на основе сбалансированной системы показателей / Т. Рыжакина // *Проблемы теории и практики управления.* – 2011. – № 3. – С. 90–94.

76. Садовников А.А. Систематизация и комплексный подход к определению степени риска, влияющего на финансово-хозяйственную деятельность предприятия в условиях антикризисного управления / А.А. Садовников // *Аудитор України.* – 2009. – № 11/12. – С. 60–63.

77. Серікова А.В. Застосування обернених розрахунків у фінансовому менеджменті та створенні BSC / А.В. Серікова, Т.О. Тохтамиш // *Актуальні проблеми економіки.* – 2008. – № 2. – С. 112–121.

78. Сліпачук О. Організація бюджетування в компанії / О. Сліпачук // *Справочник экономиста.* – 2009. – № 5. – С. 40–49.

79. Сліпачук О. Управління дебіторською заборгованістю / О. Сліпачук // *Контроль*. – 2010. – № 1/2. – С. 37–56.
80. Телиженко А.М. Разработка комплексной системы формирования и использования собственного и заёмного капитала фирмы / А.М. Телиженко, Н.О. Федоренко, Ю.А. Мирошніченко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – № 2. – С. 209–220.
81. Тимошик Л. Вплив структури капіталу на вартість підприємства / Л. Тимошик // *Державний інформаційний бюлетень про приватизацію*. – 2011. – № 7. – С. 20–23.
82. Тодоряк О.Г. Особливості розробки інвестиційної політики підприємства в умовах фінансово-економічної кризи / О.Г. Тодоряк // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 10. – С. 73–77.
83. Томілін О. О., Гаврилова О. А., Фріцберг М. В. Шляхи поліпшення фінансового стану підприємства в умовах фінансової кризи. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*. Вип. № 257: В 7 т. Т. V. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. С. 1195–1201. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1634>
84. Томілін О. О. Економічний аналіз фінансового стану підприємства. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*. Вип. № 261: В 7 т. Т. III. Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. С. 785–793. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1564>
85. Томілін О. О. Визначення основних структурних змін в системі економічного регулювання грошово-кредитної політики України. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Полтава: ПДАА, Вип. № 1 (8). Т. 2, 2014. С. 48–53. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1539>
86. Томілін О. О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану підприємства *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1511>
87. Томілін О. О. Фінансовий менеджмент в організаційній структурі підприємств агропромислового виробництва: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених “Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики”, 1 груд. 2015 р. Полтава, 2015. С. 113–115. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/4397>
88. Турило А.М. Оцінка вартості підприємства в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку / А.М. Турило // *Фінанси України*. – 2009. – № 5. – С. 95–110.
89. Турило А.М. Сутність і значення категорії «економічний цейтнот» у системі інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів господарювання / А.М. Турило, О.А. Зінченко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 9. – С. 167–173.
90. Турило А.М. Теоретико-методологічні засади визначення фінансової ефективності на підприємстві / А.М. Турило, О.А. Зінченко // *Фінанси України*. – 2010. – № 11. – С. 87–92.
91. Турило А.М. Теоретико-методологічні засади узагальненої оцінки підприємства з позиції його фінансово-економічного розвитку / А.М. Турило, О.А. Зінченко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 8. – С. 177–182.
92. Узденова Ф. Управление капиталом на уровне предприятия / Ф. Узденова, Б. Рахаев, Л. Кудалыева. *Проблемы теории и практики управления*. – 2007. – № 12. – С. 110–115.
93. Харченко В.А. Грошовий обіг і грошові потоки підприємства / В.А. Харченко // *Вісник економічної науки України*. – 2009. – № 2. – С. 160–163.
94. Хіміон О.О. Теоретичні і методичні засади оцінки й управління вартістю компанії / О.О. Хіміон // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 5. – С.

150–158.

95. Царьков И. Операционный денежный поток в компании: планирование в условиях неопределенности / И. Царьков // *Проблемы теории и практики управления*. – 2011. – № 10. – С. 40–52.

96. Циган Р.М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання / Р.М. Циган // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 4. – С. 150–155.

97. Шеремета А. Плануємо і контролюємо рух грошових коштів і А. Шеремета // *Контроль*. – 2008. – № 6. – С. 49–62.

98. Ширягіна О.Є. Автоматизація моделей прогнозування прибутку / О.Є. Ширягіна // *Актуальні проблеми економіки*. – 2009. – № 11. – С. 251–263.

99. Шукаєва О.Є. Аналіз дебіторської заборгованості / О.Є. Шукаєва. *Аудитор України*. – 2009. – № 15/16. – С. 30–35.

100. Шумило О.Ю. Уточнення теоретичної сутності категорії витрат в управлінні підприємством / О.Ю. Шумило // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2008. – № 3. – С. 117–119.

101. Юхименко П. Теорії оптимізації структури капіталу підприємства та їх адаптація до українських економічних реалій / П. Юхименко, О. Загурський, В. Могилко // *Банківська справа*. – 2010. – № 2/3. – С. 78–85.